

A terepbejárások alapján a 171. és a 323. sz. lelőhely nem ér össze. A műszeres kutatás során a két terület közötti térségből több bronzdarab, egy szarmata korszakra keltezhető ezüst fülbevaló és három darab honfoglalás kori veret került elő. A leletek arra utalnak, hogy ezen a részen egy, a terepbejárások során nem észlelhető temető előkerülése várható. Megerősíti ezt a 323. sz. lelőhely ÉNy-i sarkánál észlelt két sír feltárása is.

Munkatársak: Kiss Csaba Kálmán, Kriveczy Béla régészek, Magyar Csaba technikus. A geodéziai felmérést az Archeodata 1998 Bt. végezte.

KURUCZ KATALIN

396. Nyíregyháza határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2009 novemberében a Nyíregyháza város településrendezési tervének módosításához kapcsolódó régészeti hatástanulmány készítését megelőzően a tervezési területek helyszíni szemlét végeztem el. A bejárás célja új lelőhelyek lokalizálása, kiterjedésük pontosítása és állapotuk meghatározása volt. Leletet nem gyűjtöttem.

Spiczmüller-tanya (KÖH 72235): A bejárás során lokalizált régészeti lelőhely a Nyíregyházához tartozó Oros és Nagyszállás közötti mezőgazdasági területen, a városi szeméttelptől Ny-ra található. Az Oros-Nagyszállás műút Ny-i oldalán, a szeméttelptel szemben két tanya romjai láthatók, amelyekből Ny-ra gyümölcsöskert terül el. A két tanya között, a gyümölcsöskert K-i szélén emelkedő homokdomb gerincén földút halad É-D-i irányban. Ezen a földúton a két tanya között haladva, nagyjából középtájon, az út két oldalán elterülő szántásban kora és/vagy középső bronzkori cserepek gyűjthetők. A csekély intenzitású lelőhelyet kb. 50 m szélességben és 100 m hosszán tudtam megfigyelni.

Sóstóhegy, Varjas (KÖH 72233): A bejárás során lokalizált régészeti lelőhely Nyíregyháza Sóstóhegy nevű településrészén, a Kemecsei út-Keselyűs sor, volt Pincegazdaság-vasútvonal-Igrice út által határolt területen található. Az itt elterülő alacsony homokdombok a szemle alkalmával mezőgazdasági művelés alatt álltak. A felszínen gyenge intenzitással jelentkező lelőhelyen, a sarjadó vetésben kora és/vagy középső bronzkori cserepek hevertek. A lelőhely valószínűleg a volt Pincegazdaság ingatlanán is folytatódik, de a beépítettség miatt ott a felszíni lelőhely-lokalizáció nem volt lehetséges.

TANKÓ KÁROLY

397. Ormándlak, Nagyormánd-dűlő

(KÖH 39925)

(Zala megye) Ő, Kö

A Nagylengyel V-VI. blokk EOR művelés területét érintően (Ormándlak, Pálfiszeg, Gombosszeg, Lickóvadamos, Petrikeresztúr) a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága örökségvédelmi hatástanulmányt készített, melynek részeként terepbejárást végeztünk. A beruházást hoz-

závetőleg 4,5 km átmérőjű körben, összesen 14 km hosszán terveztük. A közel kéttucat kút az É-D-i irányú Gellénházi- és Cserta-patak közé, lényegében a Nagylengyel-patak két oldalára esik, Ormándlak belterületére és a szomszédos falvak határába.

A 2009 májusában elvégzett terepbejárásunk a tervezett nyomvonalon a részleges beépítettség és a növénytakaró miatt nem lehetett teljes. A korábbi kutatások és az adattári adatok alapján a területen nyilvántartott 7, többségében É-D-i hossz tengelyű, hét különböző korszakba tartozó régészeti lelőhely közül három tudunk leletanyagot gyűjteni, köztük a Nagyormánd-dűlőn, melynek kiterjedését is sikerült korrigálnunk.

Munkatárs: Császár Renáta, Simmer Livia.

STRAUB PÉTER

398. Orosháza, Községporta, Kisfaludy utca

(KÖH 72995)

(Békés megye) Á

2009. július 15-én terepbejárást folytattam a határrészben. A Kisfaludy Károly utca Vásárhelyi úttól D-re eső részének végében, a Dankó István utcával alkotta sarokban néhány darab Árpád-kori edénytöredéket gyűjtöttem. A lelőhely teljes föltérképezése, kiterjedésének meghatározása a rossz látási viszonyok miatt nehézségekbe ütközött. A lelőhelyet É-felé egy tanya határolja, ám meg lehet, hogy az túlnyúlik É-i irányban. A tanyától É-ra nem messze korábban találtunk már régészeti lelőhelyet (KÖH 47680). Miután azonban mindkét lelőhely pontszerűnek fogható jelen állapotában, így a mostanit Községporta, Kisfaludy utca II. néven regisztráltuk. A két lelőhely egymáshoz való viszonyát még tisztázni kell.

RÓZSA ZOLTÁN

399. Orosháza-Szentetornya, Szilágyi Erzsébet utca

(KÖH 72997)

(Békés megye) Ő?

2009. július 17-én terepbejárást végeztem a fenti területen. Az utcának szinte teljes hossza alkalmatlan volt régészeti terepbejárásra, mégis az egyik ponton két darab régészeti korú (őskori?) edénytöredéket gyűjtöttem. A Szilágyi Erzsébet utca végében, annak É-i oldalán, a Lénitől mintegy 100 m-re, párszáz négyzetméteres szabad területen egy kisebb kiemelkedésen végeztem terepbejárást, a fenti eredménnyel. A lelőhely kiterjedését megállapítani nem lehetett a beépítettség, a buja vegetáció miatt. A leletanyag is erősen szórvány, két őskor-gyanús darabból áll csupán. Újbóli terepbejárás szükséges.

RÓZSA ZOLTÁN

400. Orosháza, Vásárhelyi út

(Békés megye) Sza, A, Á

A Hódmezővásárhely-Orosháza közt építendő kerékpárút létesítése előtt terepbejárást végeztünk a Vásárhelyi

út nyomvonalán, a várostáblától a megyehatárig terjedő területen. A helyszíni szemle két új régészeti lelőhelyet eredményezett.

Vásárhelyi út, ifj. Zalai-tanya (KÖH 62630): A lelőhely a város Ny-i határában helyezkedik el. A tanyától Ny-ra a terület emelkedik. A Vásárhelyi út az ifj. Zalai-tanya bejárójától Ny-ra folyamatosan belemélyül abba a dombhátba, amely a magaslatot eredményezi a tanyától Ny-ra eső területen. A tanyától Ny-ra eső részen az út mindkét oldalán rézsű található, mely az É-i oldalon jóval jelentősebb, a 0,5–1 m magasságot is eléri. A szántó K-i végében, a Vásárhelyi út D-i oldalán, a legmagasabb részen gyűjtöttünk szarmata kori edénytöredékeket, kis számban. Ugyanitt, jóval nagyobb kiterjedésben találtunk Árpád-kori edénytöredékeket (az egyik darab avar-gyanús), melyek K felé a tanyáig, D felé a gyöpszélig (s talán azon túl), míg Ny-felé 300–400 m hosszán kerültek elő, szórványosan. Az út É-i oldalán nem tudtunk terepet járni, mivel ott egy bekerített kertészet található. A lelőhely pedig erre a területre is minden bizonnyal kiterjed.

Vásárhelyi út, Dér-telep (KÖH 62632): A lelőhely a város Ny-i határában Dér István építőipari telepétől K-re található. Ennek Ny-i részén szórványosan gyűjtöttünk avar és Árpád-kori edénytöredékeket, a szántó teljes szélességében. A lelőhely a szántót D-ről határoló gyöp területére is minden bizonnyal kiterjed. A lelőhely a Dér-telep bekerített, korábban erdővel borított, de mára már igen ritkás részét is részben magába foglalja, hiszen egészen a kerítésig gyűjtöttünk edénytöredékeket. A lelőhely K-felé, az út D-i oldalán egy, a térképen is jelölt tanya magasságáig tart, a fenti lelőhelytől 150–200 m-es leletmentes sáv választja el. Az út É-i oldalán, a már említett tanyától Ny-ra 100 m hosszán nem állt módunkban terepet járni, mivel ott bekerített kertészet található. A kerítés Ny-i szélétől azonban egészen a megyehatárig terjedő részig gyűjtöttünk döntően avar, s kisebb számban Árpád-kori edénytöredékeket. A lelőhelyet É-ről egy ÉK–DNy-i irányú homokos part zárja le. A lelőhely nagy valószínűséggel nem terjed túl a megyehatáron, mivel ott a terület belesimul a gyöpbe, de a csatornán túli területen már terepbejárást nem folytattunk. A Vásárhelyi út D-i oldalára azonban minden kétséget kizáróan átterjed lelőhelyünk, ahol a kerékpárút épül majd. A bekerített Dér-telep D-i oldala a gyöpbe simul, ott terepbejárást folytatni nem tudtunk, de nagy valószínűséggel a lelőhely erre a területre már nem terjed ki.

RÓZSA ZOLTÁN

401. Oroszlány, Gerencsértvár
(KÖH 45879)

(Komárom-Esztergom megye) Kö

2008 nyarán kezdtük el a közigazgatásilag Oroszlány városhoz tartozó Gerencsértvár régészeti feltárását. Akkor az omladékos központi részt körbevevő plató É-i részén jelöltünk ki kutatóárkokat.

2009-ben ezt a részt kutattuk tovább, 4 új kutatóárkokkal. Ezek a tavalyiakkal párhuzamosak, ill. arra merőlegesesek voltak, s kijelölésükkor törekedtünk arra, hogy a várat körülvevő árok belső oldalfalát is megközeleltük. A kutatóárkok 1,5 m szélesek voltak, hosszúságuk összesen 61,5 m volt.

Az ásatás során a tavaly megtalált falszakasz további részeire bukkantunk, s a kutatási felület É-i részén egy talán téglalap alakú épület bontakozott ki, DK-i rövidebbik oldalán kisebb átjáró maradványával. A falak átlagosan 80 cm vastagok voltak. A várak felőli külső oldalán élszedett gótikus faragott nyílászárókeretet találtunk. Külső felületét két támfallal támasztották meg, az egyiknek csak az alapozása maradt meg. Az épület belső részének betöltésében nagy mennyiségű kerámia-töredéket, vasszögeket, valamint üvegporhár-töredékeket találtunk. A további részekben két szintet lehetett elkülöníteni, a második (későbbi) szint kialakításakor a járőrfelületet kemény, sárgásfehér színű apró kavicsos réteggel borították be.

Az ásatás során nagyobb mennyiségben találtunk kályhaszemtöredékeket, közöttük néhány mázasat, valamint előkerültek losticzei pohár töredékei is, továbbá Újlaki Miklós bosnyák királyként vert érméje.

LÁSZLÓ JÁNOS – SCHMIDTMAYER RICHÁRD

402. Ófehértó, Almezői-dűlő 18–19.

(KÖH 34788)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

Az M3 autópálya Nyíregyháza–Vásárosnamény közötti szakaszán (252+030–252+200 km-szelvények között) a nyíregyházi Jósza András Múzeum munkatársai több alkalommal (1993. április, 2005. április és november) terepbejárást végeztek.

A lelőhely Ófehértó DNy-i határában található. A 2009. október–decemberben végzett ásatás során 5912 m²-nyi területet tártunk fel. A kutatott terület É és DK felé eső részét sötétbarna, alacsony humusztartalmú, a Ny-i, DNy-i részén pedig, sötétbarna humuszban gazdag erdőtalaj takarja. A humuszcégek alatt egy sárga homokos, szürke és barna humuszfoltos réteg található, melyet lefelé a jégkori altalaj követ. A humuszolás során kiderült, hogy a fentebb említett sárga homokos, szürke és barna humuszfoltos réteg a lelőhely Ny-i részén hiányzik, így a lelőhely K-i részén egy korábbi ÉNy–DK irányú, kisebb kiemelkedés található.

A lelőhelytől ÉNy-ra régen egy ÉNy–DK irányú tó helyezkedett el (II. katonai felmérés alapján), melynek kiterjedése a bronzkor után többször változott. Feltételezhetően ennek a tónak a nyomát találtuk meg a lelőhely Ny-i, DNy-i részén, melynek K-i szélénél volt régen a fent említett kiemelkedés. A bronzkorban a tó területe lecsökkent, mivel a domb lábánál és a dombtól DNy-ra lévő mélyedésben is kerültek elő objektumok.

Az objektumok egy része a fentebb említett dombon „bokrokban”, ill. a mélyedésben elszórva helyezkedtek el